

PROLEGOMENON
PHARMACEUTICUM
CONTINENS

Diversa vocabula Pharmacopæo scitu
necessaria.

 Alutio denotat materiam à particulis impuris affusione aquæ mundificare, vel à salibus liberare.

Abstrahere est liquidum vel menstruum mediante destillatione separare.

Acuere seu Acuare est rem fortiorem reddere, vel Stimulum eidem addere, quòd maximè contingit cum diagyrdio, trochiscis alhandali & aliis fortioribus in parva quantitate addendo.

Adustio vel Combustio spagyrica dicitur, quando commiscetur aut aduritur, aut corrumpitur humiditas substantialis rerum.

Alcahest, Alkapest & Altiapest est sal universale trium regnorum animalis, mineralis & vegetabilis climata pervadens, est generale solvens, perenne, & immutabile.

Alcahest glauberi est liquor nitri fixi.

Alcol, Alcool & Alcohol est subtilissimus & impalpabilis

PROLEGOMENON

bilis pulvis, alcohol vini est spiritus vini rectificatissimus, dicitur etiam sulphur cœleste.

Alkali est omne sal lixiviosum, generaliter verò sumuntur cineres clavellati, qui ex vini fœcibus post spiritus vini distillationem relictis per combustionem & elixiviationem fiunt.

Alembicus est capitellum rostratum, quod vasis inferioribus ad recipiendos vapores imponitur.

Alembicus cæcus est capitellum sine rostro sublimationibus & digestionibus inserviens.

Amalgama est commixtio alicujus metalli cum mercurio vivo.

Amphora est mensura liquidorum apud veteres.

Amuletum dicitur & *Periama* seu *Xenechton*, est præservativum externum præcipuè contra pestem collo appensum.

Ana, *â*, *ãã* vel *anatica* portio denotat æqualem diversorum medicamentorum dosim.

Anacollema est linimentum aut aliud medicamentum, quod fronti & naribus adhibetur ad hæmorrhagias sistendas; est & remedium incarnans & conglutinans.

Apozema differt à decoctione, quod longiori morâ species excoqui debeant.

Bolus est medicamentum consistentiæ aliquantum durioris quàm electuarium, & plerumquè pro unâ dosi sumitur.

Calcinare est corpora dura vel lapidea mediante igne ita resolvere, ut in tenuissimum pulverem redigi queant.

Calx propriè dicitur, quod calcinando in alcohol conversum, ut calx solis, lunæ &c. vel saltem friabile factum est, ut cornu cervi & similia.

Candisatio soli saccharo propria significatio, dum in aqua solutum, depuratum, & ad consistentiam sacchari candi inspissatum in crystallos abit, quod candisare dicitur.

Cataplasma

PHARMACEUTICUM.

Cataplasmata fit, cum pulveres addito aliquo liquido in pulvem convertuntur.

Cauterium est remedium causticum & escharoticum, paratur communiter ex lixivio forti, calce viva & luna in aqua forti soluta & inspissata.

Cementatio seu stratificatio idem est ac corrosio sicca, quâ corpus quoddam metallicum cum salibus corrodentibus stratificatum calcinatur.

Ceratum à cera sic dictum, est emplastrum molliusculum.

Chymia est ars corpora concreta solvendi, & soluta coagulandi, ut purum ab impuro separetur, & vis medicamentosa exaltetur, aut promptior reddatur; sumitur & pro arte transmutandi metalla imperfectiora in perfectiora aurum & argentum, cujus duæ partes sunt Argyropæia & Chrysopæia. Præparat quoque chymia ex atrocissimis venenis saluberrima alexipharmaca, dicitur & ars destillatoria, ars hermetica, ars perfecti magisterii, ars segregativa, ars separatoria & ars spagyrica.

Cinesacilio, *Cineratio* vel *Incineratio* est operatio, quâ è tribus regnis cineres parantur.

Circulatio optimè fit in phiola longioris colli, vel in pelicano vel in cucurbita cum alembico cæco, aut in duplici cucurbita, ubi orificium majoris cucurbitæ recipit collum minoris, ut liquoris pars volatilior ac spirituosior continuò elevari ac recidere possit, adeoque quasi in circulum transeat, maturiorque evadat.

Circulatorium est vas vitreum, in quo infusus liquor ascendendo & descendendo quasi in circulos rotatur.

Circulus Chymicus est instrumentum rotundum ferreum vitris abscindendis aptum.

Clarificatio est operatio, qua succi vel decocta crassa clariora redduntur, & fit triplici modo, vel subsidentiâ, vel fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis.

Claretum

PROLEGOMENON

- Clareum* est vinum aromaticum saccharo edulcoratum; dicitur & potus hippocraticus.
- Coagulatio* contingit, quando per evaporationem, exaltationem, sublimationem & destillationem materia dissoluta coadunatur.
- Cohob*, *Cohobium* & *cohobatio* est liquoris corpori sæpius affusi frequens abstractio, seu reiterata affusio & destillatio, vel exaltationis virium gratiã, vel etiam majoris fixationis causã.
- Colare* est liquorem per colum panneum vel linteum trajicere.
- Colliguatio chymica* est rei solidioris mediante igne liquefactio, quæ & fusio dicitur.
- Collyrium* est medicamentum externum usui oculorum dicatum.
- Concretio* est liquoris aut succi in massam solidiorem condensatio.
- Condire* ordinariè dicitur, dum vegetabile aliquod saccharo soluto liquidè permiscetur.
- Congluten* & *Conglutinatum* est, quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.
- Conjunctio spagyrica* seu connexio est fermentatio, conjungere idem est ac imprægnare, dealbare, rubificare, dicitur etiam solis & lunæ conjunctio.
- Consistentia* dicitur, cum res ad certam crassitiem coquitur, uti contingit in syrupis, rotulis & similibus.
- Consummatum* est gelatina ex gallina sine additione humiditatis prolecta.
- Corrosio chymica* est, dum res coagulata per corroden-tes spiritus in calcem reducuntur.
- Corrosio humida* est, cum corpus massæ cuidam fluidæ, vel acido corroden- ti liquori immergitur, atquè sic calcinatur.
- Corrosio Immersiva* est, dum corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur.

Corrosio

PHARMACEUTICUM.

Corroſio Vaporofa, prima per aquas dulces fit, ut in cornu cervi, cornu alcis, quod vel in alembico deſtillatorio, vel in ſingulari ligneo laconico ita emollitur, ut in pulverem à cortice nudatum facile redigi poſſit. Secunda fit ſuper aquâ forti. Tertia ſuper vapore aceti fit plumbi mortificatio, & corroſiva calcinatio in ceruſſam. Quarta fit, dum recrementa uvarum putrefacta vaporem corroſivum emittunt, mediante quo Mars & Venus calcinantur. Quinta contingit per vaporem plumbi, corrodendo mercurii vivi pedes, ne ampliùs currat. Sexta demum proponitur per mercurium & fuliginem à Paracelſo.

Crucibulum eſt fuſorium vas terreum igne fortiſſimo factum, baſi acutâ, deſinens in ampliorem capacitatem formâ triangulari vel rotundâ, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla inventum.

Cucurbita cæca eſt vas diſſolutioni ſalium, aliarumquè rerum dicatum, in quod alia cucurbita ſed minor vice verſâ imponitur & perlutatur.

Cucurbita vas quoquè chymicum turbinatum eſt ex cupro ſtanno obducto, ex terra, vel vitro confectum, per quod deſtillationes per alembicum inſtituuntur, eſtquè in cucurbitæ vel pyri forma utero turgeſcens, alia cucurbita fundi eſt globofi, alia plani.

Cupellatio eſt auri & argenti depuratio, mediante plumbo, in furno apto, omnes enim impuritates cum plumbo vel abeunt in vitrum cinereum, vel in fumum.

D. Simpliciter ſcriptum denotat: detur.

Decantare eſt liquorem materiæ alicui ſuper eminentem per inclinationem effundere.

Decrepiatio dicitur de ſale communi & conſimilibus, quoniam, dum ſine fuſione ad ignem calcinantur, ſtrepitum ſeu crepitum edunt.

PROLEGOMENON

- Defensivum* chyrurgis & balneatoribus vulgare nomen, Paracellus verò ad interna transtulit intelligens confortantia, & gravioribus symptomatibus resistentia.
- Deflagratio* est operatio, qua medicamenta deflagrantur, hoc est: subito per ignem purgantur, ut nitrum cum sulphure, antimonium cum nitro & consimilia.
- Deliquium*, seu per deliquium solvere est rem solvendam in locum humidum collocare, ut per se in liquorem vertatur.
- Depuratio* est rei cujusdam puræ ab impura separatio, ut est despumatio & clarificatio.
- Deficatio* est superflui humoris vel humiditatis mediante calore evaporatio.
- Despumare* dicitur, cum inter coquendum spuma innatans cochleari plerumquè perforato sæpiùs amovetur.
- Destillare* est materiam liquidam volatilem vi ignis per vesicam, alembicum vel retortam in vas recipiens expellere.
- Destructio* chymicis dicitur dissolutio vel deperditio pristinae & nativæ suæ formæ vel consistentiæ, & mutatio in alienam.
- Detonare* dicitur, quod cum flagratione & strepitu calcinatur, ut antimonium cum nitro, & cum tartaro.
- Diacrysis* denotat chymicam solutionem.
- Digerere* est materiam concentrandam, vel maturandam, aut figendam leni & constanti calore fovere, & in primo ignis gradu tractare.
- Dispensatorium* dicitur liber Pharmaceuticus continens medicamenta composita, quæ uni aut alteri loco practica sunt & communia.
- Dissolutio* est, quando salia, resinæ, aut aliud quid in spiritu vini, vel alio liquore dissolvuntur, vel quando corpora arte chymica in sua elementa rediguntur.

Ebullitio

PHARMACEUTICUM.

- Ebullitio* dicitur species effervescentiæ, vel elixationis fortioris materiæ liquidæ cum generatione bullarum à calore fortiori.
- Ectegma* est medicamentum internum pulmonibus conveniens, syrupo crassius, quod in ore detinetur, ut paulatim per guttur in pulmones delabatur, dicitur & linctus, lambile, Looch.
- Edulcorare* primò dicitur, si calcinata sale grava, aquâ ut plurimum calidâ, tam diu abluantur, donec materia relicta nullum amplius salinum saporrem habeat; secundò si potiones addito saccharo edulcorentur.
- Elaboratio* est operatio manualis, vel est solutio, aut coadunatio.
- Eleosaccharum* est mixtura ex oleis destillatis cum saccharo.
- Empyreuma* seu adustum est crassamentum illud viscidum, quod in aquis destillatis ad fundum subsidet.
- Enema* clyisma idem est ac clyster.
- Epithema* est medicamentum liquidum, quod partibus corporis nobilioribus, præsertim cordi & hepatis adhibetur.
- Evaporare* seu exhalare, est liquorem calori exponere, ut exhalet humiditas.
- Exaltatio* est terminus spagyricus denotans sublimationem, quâ res affectionibus mutata ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur.
- Fermentare* est exaltatio rei cujusvis, quâ per fermentum exagitata, & per destillationem subtilior redita pars, vel spirituositas à crassioribus partibus, facibus vel phlegmate in sublimem elevatur.
- Filtratio* est subductio alicujus humidi per filtrum, vel manicam hippocratis.
- Fixatio* est corporum per se & naturâ suâ volatiliùm, & facillè mobiliùm ligatio, qua corpora apta redduntur, ut ignis torturam sustinere valeant; fixatio

PROLEGOMENON

fixatio salium volatiliū fit per spiritus acidos.

Fusio est liquatio per gradus ignis, ut contingit in metallis & mineralibus.

Gargarismus denotat liquorem, quo os & fauces gargarisando colluuntur.

Gelatina seu galreda fit ex rasura cornu cervi, eboris, unguļæ alcis, & aliis ingredientibus; fit etiam ex fructibus acidis ribium, cydoniorum & similibus.

Gradus constituuntur à chymicis circa calorem & regimen ignis, & sunt gradus calcinationis, coagulationis, destillationis, digestionis, solutionis, putrefactionis & tincturæ.

Imbibere vel impregnare est rem humiditate per vices potare, seu rem liquore humectare.

Incorporatio est commixtio, quā humida cum siccis in unius corporis massam coadunantur.

Infusio est extractio virium ex medicamentis per liquorem convenientem facta.

Inspissatio est, dum liquida materia evaporando in massam tractabilem & debitam consistentiam redigitur.

Interpassare dicitur de sacculis seu fomentis siccis, idemquē est, quod intersuere, ne materia inclusa conglomeretur, ob quam causam etiam gossypio pulveres suscipi solent.

Irroratio est, cum pulvis vel rotulæ aliquo humido, vel oleo destillato guttatim parū irrorantur.

Lavigare est super porphyritico lapide in tenuissimum pulverem redigere.

Linimentum est unguentum mollioris consistentiæ.

Liquatio competit metallis, salibus, pinguedinibus, & similibus, quæ vi caloris fluida fiunt.

Lutum est massa, quā mediante primò vitra clauduntur in juncturis, secundò: uniuntur, si fracta sunt, tertio: à vi ignis defenduntur, & pro diversitate rerum, diversa parantur luta; ordinarium confici-

tur

PHARMACEUTICUM.

tur ex farina aquâ permixta, quæ pasta supra frusta chartæ extensa vasa conjungit; ad vitra fracta componitur lutum ex caseo recenti farina frumenti & calce viva, vel calx viva miscetur albumine ovi, & lutum hocce compositum cum frustulis vesicæ bubulæ humidæ applicatur; fortius lutum conficitur, si ex minio & lithargyrio cum oleo lini vel vernice parum coctum, & fractis vitris super lineum extensum imponatur; lutum ad vasa lignea idoneum præparatur, si resinæ libra una, terebinthinæ uncia tres, ceræ uncia duæ, pulveris vitri contusi, farinæ laterum, calcis vivæ, pulveris squammarum ferri ana uncia una invicem solvantur, & mixta applicentur, hac mixturâ fontes quoque picantur. Possunt etiam varia alia luta perfici.

Macerare idem est ac digerere rem aliquam.

Malaxare idem est, quod mollificare, vel massam quandam manu subigere.

Manica hippocratis est sacculus laneus figurâ pyramidalis, quo vina aromatica, & medicamentosa, aliique liquores percolantur.

Maracium est sacculus, qui interpungitur in modum crucis.

Maturatio chymica est exaltatio rerum crudarum in maturiorem & magis gratum statum, eademque est cum digestionem, circulationem & fermentationem.

Mensura medicinalis & mensura Viennæ Austriæ sunt æquales, unaquæque enim continet libras quatuor ponderis medicinalis.

Menstruum dicitur liquor, qui ad tincturas extrahendas adhibetur, & à certo dierum numero ita nuncupatur.

Microcosmi nomine intelligitur homo, ita ossa, urina, & aliæ partes microcosmi sunt ossa humana, urina humana & aliæ partes humanæ.

Minera

PROLEGOMENON

Minera propriè dicitur terra sive materia, ex qua metalla & mineralia eruuntur, ut *minera solis*, *minera lunæ*, *minera veneris*, *minera Jovis*, *minera antimonii* & *reliquorum*.

Pessus est medicamentum oblongum solidum, pudento muliebri ex variis causis intrudendum.

Pharmaceutica & *Pharmacia* est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi; vocatur quoque ars ministra scientiæ medicæ tradens descriptiones medicamentorum, & modum ea ritè adhibendi.

Pharmacochymia est ea artis chymicæ pars, qua traduntur præcepta præparationum chymicarum, salutis humanæ interservientium.

Pharmacopæus, *Pharmacopola*, *Apothecarius* & *Medicamentarius* in Germania sunt iidem, licet in Galliis *pharmacopæus* sit medicamenta componens, & *pharmacopola* eadem vendens; nostrates *pharmacopæi* colligunt, eligunt, componunt, præparant, & simul publico exponunt medicamenta, hinc manus medici dextræ prærogativam obtinuerunt; estquè *pharmacopæus* artifex, callens modum ritè præparandi tam simplicia quàm composita medicamenta.

Pharmacopea, *Pharmacologia*, *Pharmacopolium* & *Apotheca*, est doctrina medicamentorum parandorum, & locus, ubi prostant medicamenta tam simplicia quàm composita & chymica.

Præcipitare dicitur, dum in liquore solutio facta per contrarium liquorem ad fundum præcipitatur.

Purificare est à sordibus separare, sitquè lavando, clarificando, filtrando, & digerendo.

Quinta Essentia propriè notat spiritum destillatum ex succis fermentatione exaltatis.

Rectificare est blando calore destillare, ut pars magis spirituosa ac volatilis eliciatur, relicto phlegmate seu parte aquosâ in fundo.

Reductio

PHARMACEUTICUM.

Reductio est operatio, per quam calces in priorem formam metallicam restituuntur, fitque fusione vel solo igne, vel igne & bitumine, vel igne & salibus; huc pertinet revivificatio mercurii, dum is aut sublimatus, aut solutus, aut præcipitatus pristino fluiori restituitur.

Refrigeratorium chymicis est vas illud, quod aquam frigidam continet, quâ mediante vapores in distillatione exaltati per refrigerationem condensantur in aqueam substantiam, sive rostrum alembici transeat, sive ipsum ambiat alembicum, sive alio modo adhibeatur.

Reverberatio terminus est technicus in chymia significans ignitionem, qua corpora igne vivo repercussione & reverberante in calcem subtiliorem, aut fusionem reducuntur.

Reverberatorium sive *reverberium* est furnus seu fornax chymica, in qua per flammam materialia calcinantur.

Rostrum dicitur fistula illa, quæ galeis seu capitellis distillatoriis contigua est, per quam ex galea liquor distillatus in receptaculum suppositum distillatur.

Separare denotat, dum oleum ab aqua separatur, quod fit per tritorium angusti in fundo orificii, vel per gossypium, vel per chartam emporeticam.

Sigillare hermetice est vitrum igne fusorio liquidum claudere.

Sinapismus est cataplasma vel massa maximè consistens ex fermento acri, sinapi & aliis ingredientibus, plantæ pedum, vel alteri parti cutis imposita, ruborem, ardorem & vesicas inducens.

Sparadrapum est linteam, vel etiam charta emplastro ad ignem fluenti immersum, extensum & refrigeratum.

Stratificare seu *stratum super stratum* facere idem est, ac metallum laminatum & pulveres stratificando alternatim

PROLEGOMENON PHARMAC.

natim struere, nimirum primò sternendum est stratum pulveris, hinc imponenda lamina metallica, dein rursus pulvis, & sic continuando, donec pulvis stratum claudat.

Sublimare est particularum volatilium à fixis separatio, & quidem viâ siccâ parantur taliter flores, salia volatilisa, cinnabaris, mercurialia & alia.

Suppositorium est medicamentum solidum instar digiti in anum intrudendum.

Vesica destillatoria est vas æneum seu metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi factum, duorum vel trium pedum altitudinis & convenientis latitudinis, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere valeat, alembicus cum rostro ejus debet inferiùs stanno obduci.

Observa-